

De geboorte van de actrice Madonna

Up for Grabs is de derde theatervoorstelling waarin Madonna meespeelt.¹ Ze bestaat uit twee delen, gescheiden door een pauze van ongeveer 25 minuten. Het eerste deel duurt een uur, het tweede 52 minuten. Van die 112 minuten staat Madonna er precies 99 op het podium. Dat betekent meer Madonna dan tijdens een Madonna-album, -concert of -film. Een ideale gelegenheid dus om haar aan het werk te zien, vooral ook omdat het vlak bij Leicester Square gelegen Wyndhams Theatre ondanks zijn capaciteit van 750 personen kleiner oogt dan het Kaaitheater. De afstand tussen Madonna en de toeschouwer is minimaal en dat heeft een bijzonder grote impact op de voorstellingen. Vanaf het ogenblik dat Madonna op het podium verschijnt, breekt er namelijk een staande ovatie los. Tijdens de allerlaatste voorstelling is het enthousiasme van het publiek midden in het stuk dermate groot dat een spontaan applaus losbreekt en dat zelfs de acteurs zichzelf niet meer horen. Waarop een laconieke Madonna haar personage bevriest en dit vrijwel meteen beu wordt. 'I'm not finished yet!' zegt ze, wat haar nog meer applaus oplevert, want dit is een *vintage* Madonna-moment. Bovendien is zo even niet haar personage aan het woord, maar de ster zelve – ze acteert dus in het stuk. 'Will you let me get on with the fucking play?' zorgt wel voor de nodige catharsis: men beseft dat men waar voor zijn geld krijgt.

De tickets waren namelijk zeer duur, wat opvallend is voor een toneelstuk dat net de marktwaarde van kunst in het vizier heeft.

Madonna neemt de hoofdrol voor haar rekening en speelt Loren, een naïef jong wicht dat een schilderij van Jackson Pollock aan de recordprijs van twintig miljoen dollar wil verkopen, maar in de penarie raakt wanneer ze een contract tekent dat die verkoopprijs garandeert. Het cliënteel dat een dergelijk budget beschikbaar heeft, is beperkt en bestaat uit een homofobe magnaat die stiekem homoseksueel is en zijn gedisillustreerde eega, een *dotcom*-koppel met meer geld dan hersenen dat de kost verdient met on line relatieadvies en een gefrustreerde artieste die de kunstcatalogus van een groot bedrijf beheert. *Up for Grabs* is namelijk een lichte komedie.

Na de Australische première in maart vorig jaar (met een andere cast), kreeg auteur David Williamson niet altijd even positieve kritieken te verwerken. De ambities van het stuk lagen toen anders, *Up for Grabs* wilde duidelijk meer zijn dan 'slechts' een lichte komedie. Het doek dat tijdens deze eerste versie moest verkocht worden, was geen Jackson Pollock, maar eentje van de Australische schilder Brett Whitely. Whitely was op dat moment een bijzondere actuele naam, want enkele maanden voor de theatervoorstelling was een van zijn werken voor 1,9 miljoen dollar verkocht. Door Williamsons keuze om in *Up for Grabs* een Whitely voor 2 miljoen dollar van de hand te doen, anticipeerde de pers op kritische aspiraties die echter nergens ingelost werden. Zowel toeschouwers als critici

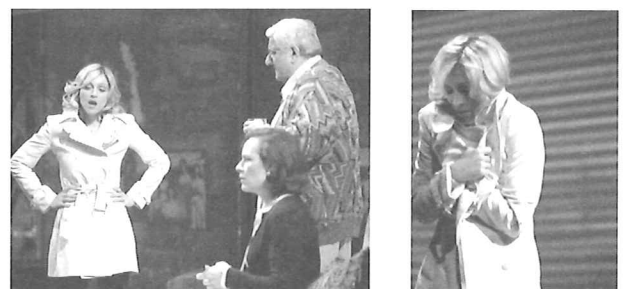
verwachten dat in de voorstelling een visie ontwikkeld werd over een debat dat toen in alle hevigheid woedde. De kwestie was of de integriteit van een kunstenaar werd aangetast door de handelswaarde van zijn werk. Of het commerciële ten koste zou gaan van het artistieke. Een vraag die overigens ook vaak in verband met Madonna wordt gesteld.

Maar *Up for Grabs* werd ditmaal wel uitsluitend als komedie gepromoot en Whitely werd daarom – op aandringen van Madonna – vervangen door Pollock, een dode kunstenaar wiens integriteit alleszins niet meer kan aangetast worden, en de verkoopprijs werd opgetrokken, vertienvoudigd tot het absurde bedrag van 20 miljoen dollar.

Gedurende het stuk moet Loren dan ook hard haar best doen om de Pollock verkocht te krijgen. Uiteindelijk moet ze zich seksueel compromitteren en wordt het bedrag opgehoest door een klant die geen seksuele avances maakt. Het *dotcom*-meisje doet nog een bod dat aanzienlijk hoger ligt om Loren voor zich te winnen, maar die heeft ineens een aanval van

integriteit en mededogen. Wat nogal ongeloofwaardig is, omdat ze alles heeft ingezet om een deal te kunnen sluiten en de kans om een monsterwinst te scoren aan zich laat voorbijgaan. Daarbij verliest ze haar kapitaal en haar echtgenoot. De gevoelige fase is echter vlug voorbij en op het einde van de voorstelling staat een zelfgeproclameerde *bitch* op die met de Pollock-verkoop toch een reputatie heeft opgebouwd en haar ambities als *art dealer* zal realiseren.

Madonna is trouwens geen onbekende voor de kunstwereld: ze heeft een uitgebreide collectie Vlaamse Primitieven, leende vorig jaar aan Tate Modern een zelfportret van Frida Kahlo uit voor de tentoonstelling *Surrealism: Desire Unbound* en schopte schandaal toen ze de Turner Prize uitreikte. De rol van Loren is haar op het lijf geschreven, wat veel mensen de stuipen op het lijf jaagt. Madonna's acteertalent is niet bepaald onbesproken. In het beste geval wordt de vraag gesteld of ze al dan niet kan acteren, maar vaak troost niemand zich zelfs die moeite, zoals na de legendarische openingscène van de

Up for Grabs LAURENCE BOSWELL / SONIA FRIEDMAN PRODUCTIONS EN THEATRE ROYAL BATH PRODUCTIONS FOTO AP-ASSOCIATED PRESS

film *The Next Best Thing* (1999). En door de vraag niet te stellen wordt onvermoed een val vermeden. In films acteert Madonna namelijk zelden of meestal niet.

Als artieste profileert Madonna zich nogal sterk. In het verleden werd elk nieuw album vergezeld van een nieuw imago met bijbehorende look. Vaak op het karikaturale af, verscheen ze als een bepaald personage dat het niet naliet het personagegehalte van haar verschijning expliciet te benadrukken.

Daardoor geeft ze de indruk dat haar imago, een fictief karakter, altijd doordrenkt is van haar echte persoonlijkheid. De coulissen worden naar het podium verhuisd en vice versa. Madonna draagt een masker en ze slaagt erin dat gegeven zowel te tonen als te doen vergeten. Daardoor blijft de fascinatie voor zowel haar werk als voor haar persoon intact. De films waarin ze meespeelde, waren veel meer een Madonna-vehikel waarin ze niet acteerde, maar haar regerende personage inzette. *Body of Evidence* (1992) toonde dezelfde helleveeg van *Sex en Erotica*, Susan uit *Desperately Seeking Susan* (1985) had net zo goed de Boy Toy-riem kunnen dragen van op de *Like A Virgin*-hoes. Voor *The Next Best Thing* liet Madonna het scenario aanpassen – in plaats van een zwemlerares te spelen, deed ze aan yoga, toevallig een van haar activiteiten als mystiek herboren kabalaspecialiste. Bij films zoals de klassieker *Shanghai Surprise* (1986) en *Evita* (1997) had ze het in interviews zo uitvoerig over haar ambities omtrent wat ze met die rol wilde bereiken dat ambitie en rol ook op het witte doek niet meer los te koppelen vielen.

Daarom is het fout Madonna's acteertalent te relateren aan haar acteerprestaties. De kracht en de zwakte van haar vertolking hangen af van de mate waarin ze erin slaagt haar personage van het scherm te verdringen en haar artistieke alter ego, de artieste Madonna, steeds in

het centrum te plaatsen. De scène in *Evita* waar Eva sterft, krijgt een extra dimensie doordat Madonna tijdens de opnamen zwanger was. Juist doordat ze als actrice een zekere spontaniteit laakt, kan ze heel haar geschiedenis als biografische persoon en artieste in een fictieve wereld binnensmokkelen. Als gevolg daarvan is de vraag of ze al dan niet kan acteren, niet aan de orde. Een meer lucide vraag zou luiden of ze al dan niet acteert.

Op dit moment is het zoeken naar een imago voor Madonna. Er is dus geen personage om op te voeren en dat laat haar toe om in *Up for Grabs* wel te acteren. Toch krijgt ook dit toneelstuk een *Madonna-treatment*. De productie is zonder meer grootschalig, hoewel het stuk enkel drie maanden loopt voor een beperkt publiek. In technisch opzicht is *Up For Grabs* zonder twijfel de meest complexe theatervoorstelling ooit. Er zijn videoschermen, de verschillende decors schuiven via hoogtechnologische standjes over het podium. Ook Madonna's entree herinnert aan de *Drowned World Tour* (2001) – ze komt helemaal alleen op in het licht op een leeg podium en opent de voorstelling daarmee op een zeer directe manier.³ Er is een hippe soundtrack met The Prodigy (en Fischer-spooker tijdens de pauze) en de garderobe werd geleverd door onder andere Stella McCartney, Versace, Tom Ford for Yves Saint Laurent Rive Gauche, Tom Ford for Gucci, Clements Ribeiro, Missoni, Agent Provocateur, Louis Vuitton, Roberto Cavalli, Barbara Bui en Dolce & Gabbana. Er werden meer modeontwerpers bij de voorstelling betrokken dan er acteurs op het podium staan.

Daarnaast krijgen een heleboel tekstfragmenten een nieuwe wending doordat Madonna ze uitspreekt of ze tegen Loren in de mond worden genomen. Als Madonna zegt: 'I know what you are thinking. I'm not a crass materialist.' dan zwijgt natuurlijk niemand

nog. Of wanneer de dotcom-jongen de Pollock-heisa hekelt door te schreeuwen 'How long is this icon shit gonna last?'. Madonna's vroegere strategie om haar rol ondergeschikt te maken aan haar agenda, laat ze nu weliswaar achterwege, maar haar uitstraling is te groot om door een rol gecamoufleerd te worden en daardoor wordt *Up for Grabs* toch een commentaar op haar carrière. Het scenario is te goed en de dialogen te verleidelijk om het stuk niet te overstijgen. Het fenomeen Madonna wordt gewoonweg volledig uitgespeeld, zonder dat dit noodzakelijk in haar bedoeling of die van de regisseur ligt. Een ander opvallend fenomeen daarbij is dat een grote groep toeschouwers die dag na dag van de partij is, vooral in het begin van het stuk Madonna's regels luidkeels afmaakt.

Het zijn die randfenomenen die van *Up for Grabs* meer dan een geslaagde luchtige komedie maken. De acteurs zijn geniaal gecast en Madonna speelt gewoontegrouw haar grootste troef uit – haar *aanwezigheid*.

Wietse Marievoet

UP FOR GRABS

TEKST David Williamson

REGIE Laurence Boswell

MET Madonna, Tom Irwin, Megan Dodds, Daniel Pino, Sian Thomas, Michael Lerner, Debora Weston

PRODUCTIE Sonia Friedman Productions en Theatre Royal Bath Productions

- 1 In 1987 speelde ze Lorraine in *Goose and Tom-Tom* van David Rabe, een kleine rol die een jaar later gevolgd werd door de vertolking van Karen in *Speed The Plow* van David Mamet.
- 2 De technologische complicaties zorgden ervoor dat het podium niet tijdig klaar was en de drie previews moesten afgelast worden. Ook de eerste twee concerten van de *Drowned World Tour* (in Keulen) werden afgelast, de première werd verplaatst naar Barcelona enkele dagen later.

BINNENKORT: 2 UITGAVEN NAAR AANLEIDING VAN 20 jaar Etcetera

Van het kijken en van het schrijven.

Teksten over theater

Een 25-tal teksten van Marianne Van Kerkhoven

Uitgave Van Halewyck, op initiatief van
de Etcetera-redactie

Presentaties op 8 november

(Concertgebouw Brugge)

en 12 november (Kaattheater Brussel)

Etcetera 84: 20 jaar berichten over theater, dans,
et cetera

een driedubbeldik decembern timer
met een selectie uit de voorbije 20 jaargangen
i.s.m. uitgeverij Van Halewyck